

Bu kapak resmine aldanmayın.

Bu kitap 2020 yılında hazırlanmıştı ama basımı gerçekleşemedi.

Masonluk Tarihinde Anlatılmayanlar

Bölüm 1

GENEL OLARAK TARİH

Masonluk Tarihi ile bağlantılı birtakım ayrıntılara girmeden, bu bağlamda anlatılmayan ya da anlatılmasından kaçınılmış olanlara değinmeden önce genel olarak tarih konusu üzerine bir şeyler söylemek isterim.

Dilimizde terminoloji bakımından bir sorun var. Geçmişteki bir olay ya da olaylar dizisi ile bağlantılı olarak "tarihi" denilince, bu hem "yılı, ayı ve günü" hem de "oluşumun betimlenmesi" anlamına gelebiliyor. Hangisinden söz edildiğinin doğru anlaşılması için anlatanın dikkatli olması gerek.

Lisedeyken, hemen her öğrenci gibi benim de sevdiğim ve sevmediğim dersler vardı. Soranlar olurdu *«En çok hangisini seviyorsun?»* ve *«En çok hangisini sevmiyorsun?»* diye…

Sevmenin çoğunu anladık da sevmemenin çoğu nasıl oluyor?... Acaba buna "nefret" mi demeli?

O terim bana çok sert, çok yakışıksız geliyor; azını çoğunu bir yana bırakıp "sevmemek" ile kalalım daha iyi.

Bir lise öğrencisi bir dersi ya da bir konuyu niçin sevmez?

Elbette bu kişiden kişiye değişir.

Hangilerini sever, hangilerini sevmez?

Bu da kişiden kişiye değişir.

Benim sevmediğim derslerin zirvesinde tarih vardı.

Öyle ki bu dersi seven arkadaşlara çok şaşırırdım.

O dersi öyle çok sevmiyormuşum ki bakın tarih öğretmenlerimden ikisini bugün bile hatırlıyorum: Önce Vedia Tunçsav, sonra Emine Güngör… Aradan geçmiş olan zaman 60 yıldan fazla… Dile kolay!

Okul yıllığından: Vedia Tunçsav

Emine Güngör

Fakat ben öğretmenlerimi, o tarihlerde derslerini sevmemiş olsam bile saygıyla, sevgiyle anıyorum. İster kabul edin ister etmeyin, üzerimizde emekleri çoktur. Onlara borçluyuzdur ve bu borcun ödenmesinin tek yolu onları içtenlikle, saygıyla ve sevgiyle anmaktır.

Bu iki tarih öğretmenimin de ders anlatma tarzına hayret ederdim: Hiçbir kitaba ya da kâğıda bakmadan, doğaçlama anlatırlardı. Tek kullandıkları materyal, gerektiğinde duvara asılan ya da basit hatlarıyla tahtaya çizilen bir haritaydı. Tarih bir kültür olgusudur; içerdiği konulardan birçoğunu iyi anlayabilmek için coğrafyasıyla birlikte görmek gerekir.

Öğrenciler olarak bizim hem okuduğumuz bir kitap vardı hem derste dinlerken aldığımız notlar olurdu. Burada "öğrenciler olarak bizim" deyişim genelde doğru sayılır ama bireysel olarak benim açımdan durum öyle değildi: Ne o kitabın kapağını açardım ne de sınıfta not tutardım.

Acaba nedendi bu âdeta zirveye vuran tarih sevmezlik?

Sanırım çok basit… Öğretmenler, gerek kitapta yazılı olanların gerek derste anlattıklarının ezberlenmesini isterdi. Sınavlar da çoğunlukla ezber üzerine kuruluydu.

Belki de tarihi sevmiyor değildim. Belki sadece dersini sevmiyordum. Nefretten söz edecek olursak, işte o sorun ezber olsa gerekti.

Öğretim yılı ortası yani ilk sömestir bir yana dursun, yıl sonunda tarih dersinden geçemeyip bütünlemeye kalan birçok arkadaşımız olurdu.

Hayret edeceğiniz bir şey daha: Tarih dersinden hiç bütünlemeye kalmadım.

Acaba bunun nedeni yaz tatilini tarihi ezberleyerek geçirme korkusu muydu? Yoksa bir başka şey miydi; ezber dışı dinleyerek öğrenme gibi…

Bir gazete röportajında ünlü sahne sanatçısı Zeki Alasya'ya sormuşlar, «Bu kadar çok rolü nasıl ezberliyorsunuz?» diye. O da «Tiyatroda rol ezberlenmez, öğrenilir» diye yanıt vermiş.

Tarih de aynı anda değişik sahnelerde sergilenmiş kocaman bir tiyatro oyunu değil mi?

Nitekim ben ders kitabı yazarlarının değil başkalarının tarih üzerine kaleme aldığı romanları okumayı pek severdim. Onları sadece roman oluşlarından ötürü değil tarihsel bilgi verdikleri için de severdim. İşte o kitaplardaki bilgiler ezberlenmiyordu ve hiç kimse de beni anlatılanlar üzerine sınava çekmiyordu. Özgürdüm.

Demek oluyor ki, lisedeyken sevmediğim tarih değil, tarihin ders haline getirilmişi, özellikle de ezberdi.

Gelelim üniversiteye…

Mühendislik eğitimi görüyordum. Bizim üniversitede dört yıllık öğrenim süresi boyunca başka fakültelerden "teknik olmayan" en az dört seçmeli ders alınması zorunluydu. Deneyimli bir arkadaşım, «Bunları başta, alt sınıftayken al bitir; sonraya bırakırsan sıkıntı çekersin.» demişti. Ben de bunun üzerine birincisine hemen girişirken, o yıl biraz gevşek davranarak gecikmiş, başka seçenek kalmamış olduğu için "Tarih I" adlı dersi almak zorunda kalmıştım. *"Denerim, sıkılırsam bırakırım"* diye düşünmüştüm; öyle bir olanak vardı.

Tarih I dersinden sonra aynı hocanın vermekte olduğu Tarih II ve III derslerini de aldım. Tarih IV olsaydı, onu da alırdım. Çünkü bu dersin hocası Yuluğ Tekin Kurat da dersi verirken kitap falan kullanmıyordu ama tarihi bambaşka bir şekilde anlatıyordu. Derse bir fıkrayla başlıyor, arada bir espri patlatıyor, konu üzerinde öğrencilere de söz hakkı tanıyor, soru soranların yanıtını kendisine verdiriyor, dersi bir fıkrayla bitiriyordu.

Bize ilgili konuyla bağlantılı olmak üzere inceleyebileceğimiz kitap ve dergi adları veriyor, nerede bulabileceğimizi söylüyor, sonra çaktırmadan bizi sorguluyordu aramış, bakmış mıyız, öğrenmiş miyiz, anlamış mıyız diye… Ezber istemiyordu. Sınavlarda konumuz her ne, hangi ülkedeki hangi tarihsel dönem ise irdeleme (analiz) yaptırıyor, değerlendirme ve yorumlarımızı anlatmamızı istiyordu.

İşte ondan sonra ben de tarih bilgisine çok önem ve değer verir oldum. Bu nedenle çok daha sonra Masonluk üzerine çalışmalar yapmaya başlayınca, bunların kapsamındaki tarihsel bilgiler hayli geniş bir yer kapladı.

***

Bu çalışma Masonluğun Tarihi üzerine bir inceleme... Onun da hepsi değil; sadece resmî nitelik taşıyan, doğru olduğu kabul edilen bazı dönemlerine ilişkin anlatılmamış, irdelenip didiklenmemiş, yorumlanmamış olanlar… Kitabın adını da işte bu kapsam nedeniyle seçtim.

O "anlatılmamış" olanların anlatılmaması, irdelenmemesi, bu konular üzerine yorum getirilmemesi boşuna değil elbette… Kabul edilegelmiş olanların yanlışlığı kanıtlanınca, anlatımların büyük bir bölümü çöküyor, bambaşka bir yöne sürükleniyor. Üstelik bunun üzerine o tarih yazarının diğer anlatımlarını da sorguluyorsunuz *"Acaba onlarda da yanlışlıklar, ön yargılı ya da art niyetli saptırmalar olabilir mi"* diye…

Bu çalışmanın "öncelikle Masonluğun Tarihi" olduğunu söyledim çünkü kapsamı sadece, bir tek Masonluk Tarihi değil; yer yer başkaları da var. Geçmişte yaşanmış öyle olaylar, öyle oluşumlar söz konusu ki, bunlar yalnızca genel tarih çerçevesinde bağımsız kalmamış, birçok kurum gibi Masonluğu da olağanüstü düzeyde etkilemiş. Birçoğu *"Masonlukla ilgisi yok"* diyerek bir yana atılamaz; göz ardı bile edilemez.

Fakat bunlar bir yana atılmış, göz ardı edilmiş. Sorunlardan biri de bu...

Şöyle bir kurgusal örnek oluşturalım: *Dünyayı ele geçirmeyi hedefleyen bir örgüt var. Bu örgüt, diğer birçok kurumun yanı sıra Masonluğu da etkileyip kendi emelleri doğrultusunda kullanmak istiyor ve bu bağlamda birtakım girişimlerde bulunuyor. Sonuç başarısız. O örgüt de sonradan varlığını yitiriyor, ortadan kalkıyor.*

Böyle bir durumda tarih bilgisi bakımından söz konusu örgüt Masonluk ile kesinlikle ilgisiz sayılabilir mi?

Anlatımlar arasında bu kurgusal örneğin hayli benzerini göreceğiz

Öte yandan bir de şöyle bir durum var: Masonluğun Tarihi'ni konu alan çok ünlü bir yazarın çok değerli bir yapıtı diyelim ki 19. yüzyılda kaleme alınmış. Sonra, 20. yüzyılda birtakım başka belgeler ele geçmiş, farklı bilgiler edinilmiş. Bu nedenle o yapıtın bazı bölümlerinde anlatılanların yanlış olduğu, düzeltilmesi gerektiği ortaya çıkmış. Fakat hiç kimse o ünlü yazarın yapıtındaki yanlışları gösterip düzeltme cesaretini gösterememiş. Dolayısıyla yanlışlar doğruymuş gibi durmayı sürdürüyor.

***

Masonluğun Tarihi'ne girmeden önce şunu da belirtmek gerekiyor: Genel olarak tarihsel bilgiler insanları tedirgin edebilir. Nitekim ediyordur da…

Neden?

Çünkü insan bazı tarihsel olayların "şöyle" olmasını ister fakat onlar aslında öyle değil de "böyle"dir.

Dolayısıyla tarih kitaplarında ya da ansiklopedilerde anlatılmış olanların bazısının, -ister basılı ister elektronik ortamda olsun- doğru olup olmadığı konusunda insanın zihninde kuşkular belirebilir. Bu bağlamda bir kurgu yapılarak hikâye ya da roman gibi olanları hariç tutalım çünkü kurgulu anlatımlarda hiçbir şeyin gerçek ile tümüyle uyuşması gerekmez.

Hele tarihsel anlatımlar birden çok kaynakta başka başka, arada birtakım önemli farklar içerir tarzdaysa, bilgi edinmek isteyen kişi bunlardan hangisine güvenip inanacağını şaşırır.

Nitekim bundan ötürü değil mi ki, Hıristiyanlığın Tarihi'nde 325 yılında düzenlenen İznik Konsili'nde varılan bir karar uyarınca eldeki birçok İncil arasından sadece dördü (herhalde birbirleriyle tıpatıp aynı olmasa da en uyumluları) geçerli sayılarak diğerleri yakılıp ortadan kaldırılmış.

Aslında İncil ve onun öncesindeki Tevrat, içerikleri bakımından büyük ölçüde nedir ki?… Bir dinin temeli haline getirilmiş, geçmişe ilişkin birtakım öyküler yani "tarih"... Nitekim özellikle Tevrat, zaman zaman ilgili olduğu tarihe ilişkin başka bilgi bulunmayınca temel tarihsel kaynak olarak bile kabul edilmiştir.

Bu arada benim bakış açımdan anlaşılamaz olan uygulama, bu kitapların ilgili dinin inançlıları tarafından ezberlenmesi... Okuma-yazma bilenlerin pek az olduğu tarihsel dönemlerde, bilginin yitirilmemesi için bunun bir çıkar yol olduğunu kabul edelim. Fakat sonra?

Üstelik *"ezberde hata olmaz"* diye bir şey de yok. Özellikle ikinci ve sonraki ezberlerin hata içermesi kaçınılmaz. Daha sonrasında bir tarihçi gelecek, bu ezberleri sağlam ve güvenilir veri olarak alıp bunun üzerine bir tarih yazacak!

Biz de o anlatımlara güvenip onların gerçek olduğuna inanacağız. Çünkü başka seçeneğimiz yok.

***

Güvenilebilir olan tarih kitabı hangisi?

Adı daha sempatik görünen yazarın kaleme aldığı ya da basımı daha güzel olanı mıdır diğerlerine oranla tercih edilecek olan? Yazarın ünlü oluşu mu önemli yoksa kitabın içeriği mi?

Kalkıp kendi başımıza verilen tüm bilgileri araştıramayız ya!... Bu bizim işimiz değil, tarihçilerin işi. Birine güvenmemek, inanmamak için de bir sağlam gerekçemiz olmalı.

Bu başkalıkları, farkları yaratanlar da onlar: Tarihçiler.

Demek ki, ortada bir güvensizlik varsa, bu aslında tarihin kendisine değil tarihçilere; tarih yazarlarına. Olması gereken güvensizlik yazanlara mı yoksa yazdıranlara mı, bunu da düşünmeli.

Şu duyguyu belki yaşamışsınızdır: Anlatılagelmiş ya da yazılagelmiş olan bir tarihçeye inanırsınız, güvenirsiniz ama sonra ortaya öyle bilgiler, öyle bulgular çıkar ki, o zamana dek ne denli yanlış şeylere inanıp bağlanmış olduğunuzu görürsünüz.

Bunun üzerine belki tüm tarihsel bilgilere güveninizi yitirirsiniz. Hele bu konunun içinde bir de "din" varsa, insan inancını bile yitirebilir. Kim bilir, belki de tersine; daha önce inanmazken, inanç sahibi olur.

Bir kez güveninizi yitirdiniz mi, önce o tarihçiyi, sonra belki hiçbir kusuru ve yazdıklarında yanlışı olmayan diğerlerini de kuşkuyla karşılamaya başlarsınız, *"acaba yazdıklarının, anlattıklarının neresi, ne kadarı doğru, neresi ve hangileri uydurma"* diye…

Kendinizi bu ikilem ya da çelişkilerden kurtarmak için içlerinden birini seçersiniz. Sadece onun doğru olduğuna inanır, diğerlerini yalan ya da uydurma çöplüğüne atarsınız, seçmiş olduğunuz aslında birçok bakımdan diğerlerine benzer şeyler anlatmış olsa da…

Böylece kendinizi bir dogmaya bağlamış olursunuz, inanmış olduğunuz ister o işin gerçekten doğrusu, ister yanlışı olsun…

İncil bunun çok güzel bir örneği... Tevrat da ondan aşağı kalmaz ama o tek bir yazım, benzeri ya da bir başka seçeneği yok. Kuran-ı Kerim'de de çoğu Tevrat ile örtüşen anlatımlar, büyük ölçüde ondan alıntı…

Dinler Tarihi, tarihçilerden çok sosyologları ilgilendiren çok geniş bir inceleme alanı ama dinlerin her birinin kendine özgü iç tarih anlatımının ne denli doğru olduğu belli değil.

Masonluk Tarihi üzerine ciltler dolusu kitap yazmış olanların anlattıklarının bile ne denli doğru olduğu belirsiz.

Oysa masonlar, genel olarak doğru tarih bilgisi peşinde koşar. Hiç olmazsa Masonluğun tarihçesinin "doğru" olanını bilmeleri gerekir.

Bunu bilmeliler ki, masonik çalışmalarında bugünü ona göre düzenleyelip geleceğe de ona göre yön versinler.

Bu tutum, özellikle tarihte yapılmış olan yanlış işlerden, uyumsuzluklardan, kötülüklerden kıssadan hisse gibi ders alınıp benzerlerinin yinelenmemesi bakımından pek önemli...

***

Peki tarihçi niye vermez bize bu fırsatı?

Böyle düşünmemiştir de ondan.

Tarihçi, bizim edineceğimiz bilgiyi değil kendi düzenleyip vereceği bilgiyi önemsemiştir.

Bir etki ya da baskı altında değilse, yazacağı tarihin tam ve düzgün olmasını öngörmüştür.

Elindeki bilgiler arasında eksikler ya da çelişkiler vardır. Bunun farkındadır. Oysa noksan, boşluklu ya da seçenekli tarih olmaz. Seçeneklerden bir tekini alır, kendince eksikleri tamamlar ve *"gerçek budur, böyledir"* diyerek önümüze bir bütün halinde koyar.

Oysa kim bilir, belki de gerçek öyle değil bir başka türlüdür.

Hem zaten çoğu tarihçi bir etki ya da baskı altındadır. Kendisinden neyi ve nasıl anlatması isteniyorsa onları yazması gerekir.

Dolayısıyla bizim okuduğumuz "tarihsel gerçek" değil, tarihçileri etkileyen ve onları baskı altına alan kişilerin tercih etmiş ve tarihçiye yazdırmış olduklarıdır.

***

Tarihçi, bu işe bulaşan tek kişi, bu işin tek sorumlusu değildir. Ona bu bilgileri derleyip toparlaması, bir "tarihsel bilgi birikimi" haline getirmesi için yardımcı olanlar vardır. Bunların başında geçmişte hemen her kurum, her köşe başındaki vakanüvisler gelir.

Vakanüvisler, olayları günü gününe not eden, bir tür günlük tutan kişilerdir. Dilimizde pek kullanılmamakla birlikte, bu kişilere Batı dillerindeki terimden dönüştürmeyle "kronikler" ya da "kronolojistler" de diyebiliriz.

Onlara ilgili toplumun, kurumun ya da devletin birtakım diğer yazıcıları da katılır. Bu kişilerin hiçbiri yazdıklarını nitelik bakımından gözden geçirmez, bunların irdelemesini ya da değerlendirmesini yapmaz hatta biriktirilmiş yazıları olması gerektiği şekilde sınıflandırma zahmetine bile katlanmaz. Bunlar tarihçinin işidir.

Tarihçinin kaynakları arasında ressamlar ve heykeltıraşlar gibi sanatçılar ile arkeologlar ve antropologlar gibi bilim insanları da vardır.

Tarihçiye destek veren bu kişilerin yaptığı işler açısından en önemli noktalardan biri, üretimin ilgili olduğu yeri ve tarihini doğru olarak işlemektir. Eğer bu ihmal edilir ya da bunda yanlışlık yapılırsa, sonuç olarak tarih bilgilerinde çelişkiler oluşabilir. Biz de bundan ötürü tarihçiyi sorumlu tutarız ama kim bilir belki onun kusuru yoktur.

Eskiden kronolojik bilgiler sayısal olarak değil, birtakım başka olaylarla bağlantısı kurularak verildiğinden, şaşma ve kayma olasılığı daha çoktur.

Aynı şeyi arkeolojide, daha eski tarihlerde söz konusu olan taş ve duvar yazıları ile çizimleri için de söyleyebiliriz.

Genel tarih bilgileri bakımından bugün erişilebilmiş olanlardan daha eski binyıllarda olanlara uzanılmayışının nedeni de budur: Bulgu olmayışı…

Bunu yakınımızdaki tarihler için bir başka söylemle belirtmemiz daha uygun düşer: Belge olmayışı…

***

Belgesi olan da var.

Belge denilen şey ille de bir yazı olmayabilir. Bir çizim, bir resim, bir heykel, bir kabartma ya da gravür gibi şeyler, yazılı bir anlatımdan çok daha güvenilir olabilir.

Fakat yıllarca gerçek olarak benimsenmiş bir konunun önemli bir yanını çürüten bir başka anlatım, belgesi de olsa acaba ne denli itibar görür?

Eğer yetki ve güç öncekilerin elindeyse, onlar bu konuyla hiç ilgilenmeyip o bağlamdaki gerçeklerin üzerine sünger çekmeye, buna ilişkin bilginin yaygınlaşmasını ellerinden geldiğince engellemeye, dahası tarihsel birikim çerçevesinde bu konuyu sanki yokmuş gibi göz ardı ederek unutturmaya girişirlerse, hangisi kazanır?

Aslında gerçek olmasa, eksik ve yanlış olsa da önceki yani öteden beri doğruluğuna güvenilerek benimsenmiş olan tarihsel bilgi mi, yoksa onun kısmen yanlış olduğunu gösteren ikincisi mi?

Böyle soyut bir anlatım yerine bu işi somut olarak örneklesek ne güzel olur değil mi?

Vereceğim bu örnek aslında Masonluk ile doğrudan değil dolaylı bir yönden bağlantılıdır. Masonluğun genel tarihini etkileyecek bir nitelik taşımaz. Bu dolaylı bağlantıyı göreceğiz.

Bu konuya ***"Tapınakçılar, Siyonistler ve Masonlar"*** adlı kitabın temel kaynakça çalışmalarını yaparken girmiştim. O kitap, kapsamı bakımından çok uzamış, basım hacmi kaygısıyla bazı bölümlerinin çıkarılması daha uygun bulunmuştu. (Buna karşın neredeyse 600 sayfalık bir kitap oldu.)

Çıkarılmış olan bölümlerden bazıları yeniden bir araya getirildiğinde, ***"Tapınakçıların Hazinesi"*** adını verdiğim, daha küçük boyutlu bir diğer kitap oluşmuştu.

Dediğim konu da işte o ikinci kitapta yer aldı.

Nedir bu konu?

Bunu yanıtlamak için önce bir soru sorayım: Amerika kıtası Avrupalılarca ne zaman ve kimin tarafından keşfedildi?

Buna verilecek yanıtı siz de ben de biliyoruz.

Fakat şimdi ben böyle deyince içinizde bir kuşku doğmadı mı? *"Yoksa yanlış mı biliyorum? Yüzyıllarca kitaplarda yazılmış olanlar yanlış mı?"* diye düşünmediniz mi?

Nitekim şimdi ben televizyondaki bilgi yarışmalarından birine katılmış olsam ve bu soru sorulsa, öteden beri doğru diye kabul edilenin yanlış, doğrusunun nasıl olduğunu bilerek *"1492 - Christopher Columbus"* değil de ***"1380 – Nicolo Zeno"*** diye yanıt versem, bu doğru olarak kabul edilir mi?

Bunun arkasına bir de 14. yüzyıl sonlarında yani Amerika kıtasının keşfinin resmî tarihinden yüz yıl önce Venedikli Nicolo Zeno'nun kardeşi Antonio Zeno ile birlikte İskoç Henry Sinclair ve daha birçok kişinin Kuzey Amerika kıyılarını ziyaret etmiş olduğu iddiasını eklesem?...

Öyle bir yarışma programını hazırlayan ve sunanları bu işin doğrusunun hangisi olduğu konusunda ikna etmeye girişmek, uzunca bir zaman ve emek harcamayı gerektirecektir. Bunun bir yararı olacağını da sanmam.

Fakat bizim buradaki konumuz bakımından göz önüne alınabilecek güzel bir örnek oldu bu!

Eğer bu konudaki doğru bilgiyi siz de daha önce edinmemişseniz, şimdi içinize kurt düşmüş olabilir, *"Bu nasıl bir karşıt bilgi? Nasıl belgelenmiş? Nasıl kanıtlanmış?"* diye…

Aslında bu Ortaçağ sonrasında tüm dünya tarihini pek yakından ilgilendiren önemli bir bilgidir ama pek önemsenmedi. Tarih kitaplarında Amerika'nın keşfine ilişkin anlatımlar değiştirilmedi.

Neden?

Aynı nedenle: Egemenlerin işine gelmedi.

Bununla bağlantılı öyküler dizisi elbette çok uzun; bir kitabın neredeyse yarısını dolduruyor. Özetleyelim:

Adını duymamış olabileceğiniz Nicolo Zeno, 14. yüzyılda Venedikli bir ticaret gemisi kaptanıdır. Akdeniz'de dolaşıp durur; oradan oraya mal taşır, alıp satar.

Bir gün, nasıl olmuşsa ve her nedense Cebelitarık Boğazı'nın öte yanına geçer, Okyanusa çıkar. Fakat batıya doğru pek ilerlemez. Zaten ilerlese ne olacak ki? Gökten ve sudan başka hiçbir şey yok görülecek. Üstelik tehlikeli; maazallah okyanus biter, aşağıya yuvarlanıverirsin!

Nicolo Zeno, çağdaşlarına oranla çok geniş düşünceli olabilir, Katolik dogmasına o kadar çok bağlanmamış da olabilir ama onun da bir sınırı var. Dünya yuvarlak ve kendi çevresinde dönmekte değildir henüz…

Kuzeye doğru ilerler. Bilinen ülkeleri yani Fransa, Britanya, ardından Norveç'i geçer, batıya doğru yönelip Grönland kıyılarına ulaşır; İzlanda'yı güneyinde bırakır. Durmaz; batıya doğru kıyı kıyı devam eder yoluna. O tarihlerde oraları hiç bilinmeyen yerler…

Bir bakar ki, kara güneye doğru uzanıyor. Kıyı boyunca ilerlemeyi sürdürür ama bir büyük fırtına gemiyi sürükler, kayalara çarparak parçalanmasına neden olur. Nicolo Zeno oraya "Drageo" adını verir.

Tayfasının kurtulanlarıyla birlikte bir süre kalırlar orada. Parçalanmış geminin artıklarıyla yapabildikleri kadar bir tekne yaparlar. Sonra geldikleri yoldan gerisin geriye dönmeye girişirler. Bu yolculuk, İskoçya ile İzlanda arasındaki Faroe Adaları'nda son bulur.

Bu aşamadaki birtakım ayrıntıları geçelim; onları oradan Rosslyn Baronu ve Orkney Prensi Henry Sinclair alıp İskoçya'nın en uç noktasındaki şatosuna getirir. (Bu arada bir de pek ilginç bir rastlantı var: Nicolo Zeno ile Henry Sinclair önceden tanışmaktadır.)

Nicolo Zeno, kardeşi Antonio Zeno'nun da yardımıyla bu yolculuğu ile bağlantılı bir harita çizmiş. Bu harita 1380 tarihlidir. Bu olaylardan sonra daha uzun yıllar boyunca saklanmış, kimseye gösterilmemiş.

Nasıl gösterilsin ki?... O tarihte okyanusun ötesinde bir başka kara parçası bulunduğunu ileri sürmek, üstelik bir de dünyanın yuvarlaklığını çizerek göstermek, o anda sorgusuz yargısız hemen bir kazığa bağlanıp yakılmayla sonuçlanırdı. Bu harita ancak 1558 yılında yani Amerika'nın resmen keşfinden çok sonra ortaya çıkarılmış.

Bu haritadaki ölçüler ve coğrafi yerleşim, bugün bildiklerimizle tam uyum içinde olmayabilir. O tarihlerin olanakları çerçevesinde bu pek doğal.

Bu haritayı açıklamaya da gerek var.

Kuzeyde büyük bir kıta olarak Grönland görülüyor; onun güneyinde İzlanda var. Sağdaki kara Norveç, güneyi Danimarka.

Grönland'ın güneybatısında "Estotilanda" denilen yer, bugün Kanada'nın Newfoundland eyaletinin sahili. Onun güneyindeki bir diğer uç nokta Drageo; Kanada'nın Nova Scotia eyaletinde Louisbourg'a denk düşüyor. Buraları ayrıntılı bir şekilde gezilememiş, karaların içine girilememiş olduğu için sadece uç noktalar var.

Haritanın ortasındaki Frisland sonradan bir tektonik olay sonucu denizin içine göçmüş; artık yok.

Faroe Adaları, Frisland ile Norveç arasında. İskoçya'nın tepe noktasındaki Orkney de haritanın alt ortasında görülüyor.

14. yüzyıl sonlarında Henry Sinclair, Antonio Zeno ve Sir James Gunn adlı bir İskoç Tapınak Şövalyesi le birlikte yine oralara gitmiş. (Bu gidişle bağlantılı birtakım ayrıntılar var ama onlara girmeyelim çünkü konumuzu bir başka yöne sürükleyebilir.) Bu kez biraz daha güneye bugünkü durumda Amerika Birleşik Devletleri'nin Massachusetts eyaletine kadar uzanmışlar. Hesapça New York'un az kuzeyi…

Sir James Gunn orada bir kaza geçirip ölmüş. Bir kaya üzerine çizilmiş resmi var.

Bu kaya resmi "Westford Knight" olarak anılır. (Westford, Massachusetts'de bir kasabadır.)

Ne yazık ki fotoğrafta resmin ayrıntıları yeterince iyi görülemiyor. Ancak yapılmış olan analiz sonucu bunun bir Tapınak Şövalyesi resmi olduğu anlaşılmıştır.

Bir de o tarihlerde orada yapılmış olan bir kule var. Buna "Newport Tower" adı verilmiş. Bu kule New York'un kuzeydoğusundaki Rhode Island eyaletinde, kıyıya yakın bir noktada. Bunun 17. yüzyıldan kalma bir yel değirmeni kalıntısı olduğu söylenmişse de karşıt iddialar var. Şöyle:

1- Bu kulenin yapımında kullanılmış taşların yaşı çok daha eski; bu bir 17. yüzyıl yapısı değil.

2- Yapı tekniği açıkça Avrupa Ortaçağ stili. Amerika'da böyle bir yapı stili yok.

Burada denilmek istenen nedir?... Henry Sinclair ile Sir James Gunn Amerika'ya gittiklerinde orada bir koloni kurmuş, güvenlik bakımından bir gözetleme kulesi yaptırmışlar. Tarih: 14. yüzyıl sonları.

Tekrarlayalım: Christopher Columbus'tan 100 yıl kadar önce.

***

Nicolo Zeno'nun Drageo adını verdiği yere bir kez daha bakalım mı?...

Yukarıda yazmıştık; orasının şimdiki adı Louisbourg: Kanada'nın Nova Scotia eyaletinde bir liman kenti.

1919 yılında, o limanda denizin dibine gömülmüş halde bir eski gemi topu keşfedilmiş. Üstüne bir de not yazılmış olan aşağıdaki fotoğraf, denizden çıkarılışı sırasında çekilmiş.

Yüzyıllar öncesinden kalma bu top, Venedik Deniz Müzesi'nde görülenlerin bazılarının tıpatıp aynısı. Yapım tarihi: 14 yüzyıl.

«Bu topun burada ne işi var?» diye soracaksınız.

Ortaçağda ticaret gemileri de gerektiğinde korsanlarla çatışabilmek için birkaç top ile donatılırdı. Dolayısıyla bu top Nicolo Zeno'nun gemisindeki toplardan biri mi?

Eğer anlatılan öykünün doğruluğuna inanılırsa, olabilir.

***

Bütün bunların ötesinde bir de şu var: Henry Sinclair Amerika'dan İskoçya'ya dönerken karısına hediye olarak bir Aloe Kaktüsü ile bir Hint Mısırı getirmiş. O tarihlerde Avrupa'da bulunmayan bitkiler bunlar…

Neden bunları getirmiş?

Bir yerde yazılı olmadığı için bunun yanıtı verilemez ama bir tahminde bulunulabilir: Herhalde dönüş yolunda bozulup kolayca çürümeyecekleri için. (Böyle olunca, Henry Sinclair'in bu bitkilerin kolayca bozulmadığını da keşfetmiş olması gerekiyor.)

Henry Sinclair'in torunu William Sinclair, 15. yüzyıl ortalarında yani Amerika'nın resmen keşfinden yaklaşık 40 yıl önce Edinburgh'un 10 km kadar güneyindeki ünlü **Rosslyn Şapeli**'ni inşa ederken, kabartmalarda yer yer bu iki bitkinin figürlerini de kullanmış.

Anlaşılan o ki Henry Sinclair'in karısına getirdiği bu hediyeler, Rosslyn Kalesi'nde bir yerde yıllarca bozulmadan durmuş; en azından William Sinclair onları görene kadar.

Başka bir belge ya da kanıta gerek var mı?

***

Bir de *"Tarih tekerrürden ibarettir."* diye bir söz geçer bilirsiniz. Bu sözle yeryüzündeki olayların tıpatıp aynısının tekrar tekrar yeniden oluştuğu söylenmekte değildir hiç kuşkusuz… Bu bir meseldir ve genellikle tarihteki olumlu ya da yararlı olaylar ile bağlantılı olmak üzere değil, olumsuz ya da zararlı olanlar için söylenmiştir. Benzer hatalar, benzer yanlışlar, benzer kötülükler sonucunda ortaya çıkan benzer olumsuzluklar ve zararlar…

Tarih bir bakıma bunun için de önemlidir. İnsan geçmişten ders almasını bilmelidir.

Öyle ama pek de ders aldığı söylenemez.

Her kişi kendisinin öncekilerden daha akıllı, daha bilgili, daha becerikli olduğunu varsayarak benzer işlere girişir, benzer yöntemle uygular ve bu nedenle tarih tekerrür eder.

Mehmet Akif Ersoy bu bağlamda çok güzel bir söz söylemiş: *«Tarih tekerrürden ibaretse tekerrür ettirmeyin.»*

Tarihin tekerrürden ibaret olduğu sözüne karşı bir tepki olarak birileri de çıkmış, *«Tarih tekerrürden ibaret değildir.»* demiş.

Birisi daha da ileri giderek, *«Tarih tekerrür etmez.»* demiş.

Hepsi de gereksizce söylenmiş sözler. Bu ancak lise düzeyinde bir münazara konusu olabilir.

***

Bizim için verilen tarihsel bilginin “doğru” olması önemli…

Ne yazık ki her zaman bu bilgilerin doğru olduğuna güvenemiyoruz. Vermiş olduğum örnekteki gibi, herhangi bir konudaki tarihsel bilginin kesinlikle doğru olduğuna inanıyoruz; sonra bir bakıyoruz ki yanlışmış; bunun üzerine başka bilgilerin de doğruluğundan kuşkulanır oluyoruz.

Bunun çok örnekleri var. Bu kitapta bazılarına değineceğim.

Fakat birer mason olarak bizim için bu bağlamda Masonluk Tarihi’nde verilen bilgilerin doğru olup olmadığı önemli.

Ne yazık ki bazı bilgiler yanlış… Belki doğru olanın açığa çıkmaması, gizli tutulması amacıyla öyle yapılmış, belki hiçbir art niyet olmaksızın doğrusunun bilinmeyip yanlışın doğru sanılışından…

Bu nedenle belki Masonluk Tarihi’nin bazı bölümlerinin yeniden yazılması gerekebilir.

Bir de tarihin anlatılmamış olan yanları var. O da aynı biçimde; ya gizli tutulması istendiği ya da bilinmediği için.

Bu kitabın kapsamı işte bu anlatılmamış olanlardan bazılarının anlatılmasını hedefliyor.